

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem, ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

10. Secunda ratio abhorrendi illud propositum Dei, quia discretionem afferendo interimit liberum arbitrium tam ad bonum quam ad malum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

buunt, ita Catholici vitam hominis ex decreto Dei, quod ortui uniuersusque quali præformatam est, non dissimili impietate suspenderent. Atque istud est quod notanter apud Prosperum, propositum uocationis reprehendunt, quo vel ante mundi initium, vel in ipsa conditione generis humani eligendorum & reuocandorum dicitur facta deservio. Neque enim nova decreta Deus in hominum conditione formavit; sed allusione ad constellationes Genethliacas, que in euiusque nativitate respiciuntur, solent divinæ prædestinationis proposito invidiam creare. Vnde & Faustus: *Recedat hinc origo malis deservio vel fatali. Quod telum ut intelligeremus contra veram prædestinationem esse vibratum, ita tim adiecit: Voluntas que libera est à Deo data, corripitur, non vis prædestinationis operatur.*

Altera causa est, absoluta propositi illius immutabilitas talis ac tanta in ita cuiusdam fati, ut nullo conditionis alicujus ex parte hominis involuntate defectu frustrari, nulla hominis industria in alteram partem posset influere. Talis quippe absoluta constantia & quæ durities omnino intolerabilis esse videbatur. Ipsi enim omnes omnino præfinitiones sive decreta Dei ita volebant ab humana pendere voluntate, ut pro eius posset diversitate mutari. *Oratio, inquit Faustus, intercedere oratio, resolvit deprecatio definitionem. Et paulo post: Elige utrum vis: aut necessitatem (nempe prædestinationis atque propositi Dei) consistere mutuatam, aut veritatem convincere mutuatam. Et alibi, quid in Catholica prædestinatione quam oppugnamdam proposuerat sibi displiceret, & cur tanquam gentilitatis malum & fatale decretum*

abijciendam putaret, luculente exprimit: *Nam est ad quam partem fuerit deputatus ignoret, utramque tamen partem deserviam esse & immutabilem non ignorat. Quæ sane immutabilitas pessime quoque Massilienses habuit. Hinc est enim quod tam ægrè tulerint, Prædestinatam sive definitam electorum numerum nec augeri posse nec minui: Hinc quod detestati fuerint, non posse aliud erga homines quoquo modo se egerint quam Deus deservit accidere. Hinc quod omnis correptionis excidium appellaverint, quod sic prædestinati dicerentur, ad utramque partem, ut de alijs ad alios minus posset accedere. Ex quibus patet non tulisse Semi-Pelagianos nexum illum, quo intra cancellos alieni cuiusdam decreti omnem voluntatis considerationem præcurrentis, nulla voluntatis operatione vel variatione mutabilis ita libertas arbitrii quasi conclusa stringebatur, ut nullis precibus ab eo se posset vel conatibus expedire, vel impedire divinæ constitutionis effectum, quin ab ipsa ad præstitutum terminum sive volens sive invita raperetur.*

Hinc tertia potissimaque detestandi illius quasi fatalis propositi causa fuit, ejus EFFICACIA in voluntatem quæ præcedentibus adjecta causis necessitatem quandam fatalem afferre videbatur. Vnde Massilienses conquerunt: *Sub hoc prædestinationis nomine fatalem quandam induci necessitatem. Et Faustus frequenter adversus illam necessitatem stomachatur, de qua supra dicentem & divimus: Aut præfixam necessitatem consistere mutuatam, aut veritatem convincere mutuatam. Sed hæc necessitas melius ex alio aculationis capite elucebit.*

Secunda ratio abhorrendi illud propositum Dei, quia discretionem afferendo interimit liberum arbitrium tam ad bonum quam ad malum.

CAPVT DECIMVM.

SECUNDA igitur accusatio propositi sive prædestinationis fuit, quod liberum extinguat arbitrium. Vnde apud Prosperum hanc esse Divi Augustini doctrinam Galli asserunt: *Quod liberum arbitrium in homine nihil sit, sed sive ad bonum sive ad malum prædestinatio Dei in hominibus operetur. Quod intelligunt fieri non ratione propositi nude considerati, ut in Deo latet, sed propter effectus quos per gratiam efficacissimam, quam Augustinus prædicabat, homines discernendo operatur; sive gratiam illam electis tribuendo, ut quod prædestinatum est, perruptis impedimentis omnibus possit impleri; sive gratiam illam negando; qua negata reprobi sibi dimissi deserant Deum & in exitum nullo retinente præcipites ruant. Itaque duo hic displicebant. Primum, quod uni gratia illa daretur, alteri negaretur: atque ita quos per propositum suum ab aeterno à perditionis massa di-*

scernerat à cæteris in tempore, ipsa gratiæ collatione discerneret. Alterum, quod sive daretur sive negaretur, liberum subverteretur arbitrium.

Quod ad primum attinet, male admodum Semi-Pelagianos omnes habet quod illa discretio credentium & non credentium, orantium & non orantium, quam videmus in hominibus eandem prædicationem audientibus fieri, per ipsam gratiam fieri diceretur; ita scilicet, ut per eam uni credendi & orandi voluntas donaretur, alteri subtraheretur gratia negaretur. Adversus quam gratiæ & consequenter effectuum ejus distributionem multis in locis Faustus vehementer insurgit. *Non specialem, inquit, esse circa credentes Dei munificentiæ docet, quando & eos quos incredulitas arguit de gratia credere potuisse demonstrat. Et non multo post objecto sibi loco, nemo venit ad me nisi Pater qui misit me traxerit eum; sic respondet: Quis traxit*

Ibid. c. 17. tam immemor salutis suae sit qui attrahentis misericordiam negare praesumat, sed ille vere impius est, qui eam non omnibus ingeri non omnibus testatur impendi. Et ut sciremus quantopere distributionis illius inaequalitate, & ea quam per illam Deus facit hominum discretionem torquerentur, post proscriptos Pelagij errores, istud Catholicae doctrinae caput, primum invadit.

Lib. 1. c. 3. Nunc, inquit, veniendum est ad illos qui diuinam gratiam alijs dari, alijs negari asserunt, gratia minus cum Pelagio perdidit. Nec vero minus moleste eandem doctrinam istam Augustini Massilienses ferunt. Nam apertissima illa Scripturae loca & creberrime ab Augustino usurpata: Sic

Rom. 12. ut unicuique prout est mensurae fidei, & similia, (quibus inaequalis gratiae dispensatio & hominum ex donata credendi voluntate discretio significatur) nolunt Hilario teste ad hoc

In Epist. ad Aug. valere; ut uni etiam daretur, ut velut reiectis ab hoc dono alijs pariter reus, & qui possent similiter liberari, si ea quae pariter indigni praestatur credendi voluntas etiam ipsis similiter praestaretur. Ex quo consequenter fit ut & ipsam praedicationis inaequalitatem, qua Evangelium alijs vel alibi vel nunc praedicatur vel non praedicatur, nolint juxta doctrinam Apostolicam ex divina voluntate discretionem hominum asserente

Hilar. ibid. contingere. Sed id dicant praescientia esse divina, ut eo tempore & ibi & illis veritas annuncietur, quando & ubi praevideatur esse credenda. Iam vero ex tali hominum per gratiam discretionem altera non minor absurditas, ipsa scilicet everfio libertatis, ipsorum iudicio videtur sequi. Nam si daretur à Deo divinae constitutionis executrix gratia, iam violentè videbatur voluntatem in alteram partem cogendo rapere, adeoque sola quidquid praedestinatum est operari. Audi Prosperum: Scri

Epist. ad Russ. pra eius (Augustini) quibus error Pelagianorum impugnatur, insaniunt: dicentes, eam liberam arbitrium penitus submovere, & sub gratia nomine necessitatem praedicare fatalem. Et quod hoc intelligerent idcirco fieri, quod vel necessitate raperetur vel sola gratia effectum inferente nihil faceret, ex alio loco clarius liquet: Nimirum

Ibid. vers. finem. vero inapte nimiumque inconsiderate ab adversariis dicitur, quod per hanc Dei gratiam libero nihil relinquatur arbitrio. Nam quod coactionem & violentiam per gratiam asseri putarent homini, sapissime indicat Faustus: Cum ergo

Faust. lib. 2. c. 6. audis, inquit, ex peccante dictum est, invitamentem intellege, non cogentem. De Jacob & Esau discretionem loquitur. Sed apertius in eodem loco:

Rom. 9. Si magister gentium de genesi hominum tractare cepisset, & diceret homini totius vitae cursum origine praesentem, & magis necessitati subditum, quam libero arbitrio fuisse commissum, eo quod Dominus omnium propoteris nunc, violenter pro decreto alios relinqueret ad perditionem, alios eligeret ad salutem; tunc forsitan velut per sineas decurrentes colerem hunc iniqua persuasio possit asserere. Contra quam gratiae & praedestinationis violentiam laepe differit: Volentes, redimit, inquit, voluntatem renunciator. Iustus enim arbitrio Deus voluntariam cupit redire quem non invitum merum corripisse. Unde

Lib. 1. c. 17.

A paulò ante: Fatalis persuasio quae vim praescientiae cogentis inducit omnino respicienda est. Imo quod pejus est, solam gratiam putat effectum operari. Nam obiecto Scripturae loco, nisi Dominus edificaverit domum &c. respondet: Nunquid Dominus pro se tantum velut solitaria procuratore salutem humani generis administrat? Non, utique. Sed totam Semi-Pelagianorum intelligentiam de Catholica gratia & stomachum profundit capite octavo libri primi: huius improba persuasionis asseror hominem &c. huius animantibus & inmentis insipientibus astra comparandum, ut ad vitam rectam nullo suo ductu sed violento tantum auctoris imperio pertrahatur. Et infra: Ita ex homine (ut ex elementis) ab omni exercitio virtutis onoso, insitit fructus, ac bonarum rerum appetitus, atque projectus, & quasi in nullo vel sentiat vel consentiat, ita cum appetit, gesserit, in nullo ad conatum eius ac studium pertinere iudicentur. Et sicut

B mare magnum, quod huc atque illuc ventis agentibus volutatur, ita ad quodcumque bonum vel facinus sine ullo affectu suo, solo divinae potestatis impulsu mens humana versetur. Ecce haecitibus si b; praetextu gratiae qualem vult hominem esse post gratiam. Ecce qualem Faustus de gratiae operatione sentium habet, ob quam causam omnem omnino Dei gratiam, etiam perfectionis assequenda causa juvantem & roborantem voluntatis inchoatae vires contra Massiliensium opinionem eam admittentium abiecit. Quod vero hic liberi arbitrij interitus ultimo tandem in illud quali fatale decretum refereretur, ex qua gratia illa fluit, audi non obscure significantem: Aperte, inquit, ostendit (Paulus) statum hominis in diversa non pro constitutione Dei, sed pro arbitrio libertate posse versari. Et paulo superius: Voluntatis quae libera est à Deo data corrigitur, non vi praedestinationis operatur. Quasi libertas, & mutans voluntatem praedestinatio repugnaret. Hinc orta est ergo illa Prosperi secunda quaestio ad Augustinum: Quomodo per istam operantem & cooperantem gratiam liberum non impediatur arbitrium: ut Massiliensibus hac de re maximam commoventibus difficultatem satisfaceret.

Quod si verò eadem illa gratia subtrahi statuatur ipsi, quos ex eadem massa formatos alio decreto Deus abiecerit & vasa in contumeliam factos aeternae perditioni destinaverit, etiam sic eos inevitabili necessitati subditos elie, destructaque libertate peccare querebantur. Cum enim in Augustini sententia vires omnes ad credendum, sperandum, ac diligendum Deum per peccatum originale ita perisse doceantur, ut nemo vel credere possit, aut in fide data perseverare, nisi cur Deus per illam gratiam credendi perseverandi que voluntatem cederit & consequenter dare proposuerit, quid ille faciet cui Deus gratiam illam ex isto reprobationis proposito denegaverit nisi ut inevitabili necessitate iustitiam nolit? Nam & hoc decretum abiectionis omnem hominis voluntatem praevinit. nec ex forte praedicationis ad alteram partem accedere eadem immutabilitas decreti finit. Hoc est ergo quod Faustus

423

Faultus ingerit: *Quid iam ultra speret quem iam gratia suam fecit? In quo e contrario non desperet quem profusius violentia damnavit? In hoc culpa, in illo gratia locum non habet. Et alibi: Cum autem Apostolus dicat: Peccantem coram omnibus argue, nulla ratio est qua vel arguendus sit vel eandem nandus, qui delinquit in vniuersum. Quod latius in eodem capite paulò ante exequitur: Dum liberi, interemptor arbitrij & alterutram partem omni ex prædestinatione statuta & definita esse pronunciat, etiam suprema remedia penitentiae, sensu abrupto pietatis evacuat. Et quomodo predicat gratiam qui misericordiam negat? Quomodo videtur asserere Dei conueniens tollit auxilium &c. Quomodo mihi dicitur declina à malo & fac bonum, si iam malum declinare non possim. Eandem querimoniam asserunt Massilienses in Epistola Hilarij ad Augustinum ubi agerime terunt talè post lapsum hominis infirmitatem asseri. Vt ei nolle iustitiam inueniendi necessitate conuinctum sit, præter illos qui sic conuicti sunt his qui cum uersa massa damnati sunt ut exciperentur per gratiam liberandi, hoc est, præter eos quos Deus per gratiam liberare proposuerit. Et ibidem clarius dicunt, omnia peccata esse tantum in causa culpabilium propter distinctum scilicet libertatis arbitrium cui gratia denegatur. Nam si non potest, inquit, timere quis (id) unde terretur nisi ea voluntate que sumitur, scilicet à Deo dante voluntatem istam prædestinatis suis & negante reprobis NON EX EO CULPANDVS, quod nunc non vult, sed in eo & cum eo qui sic aliquando voluit ut eam damnationem cum suis posteris mereretur incurrere, ut nunquam recta semper autem parua vellet appetere. Sed omnium luculentissime radix istius querelæ intelligitur ex illis objectionibus quas libro de correptione & gratia retundit Augustinus, ubi extra culpam se videri volunt qui non obedunt Deo, quia non sunt discreti, hoc est prædestinati à Deo, nec obediendi gratiam ab illo acceperunt. Nam omnes eandem in illo libro refu-*

Atatas querimonias à Massiliensibus fuisse frequentatas testatur in Epistola sua Prosper: *Atque ut breuius, inquit, ac plenius quod opinantur exponam, quidquid in libro hoc (de correptione & gratia) ex contradicentium sensu Sanctitas sibi opposuit, quidquid etiam in libris contra Iulianum ab ipso sub hac questione obiectum potentissime debellasti, hoc totum ab istis Sanctis intentiosissime concluditur. Ex quo etiam patet non minus illas querelas de fato, destructoque libero arbitrio, ceterisque de quibus dicturi sumus, quam ipsum errorem de initio fidei, à Pelagianis Massilienses didicisse & esse mutatos: Vnde fit ut eodem quoque modo Catholicis Manichæi hæresim, propter liberi arbitrij destructionem impegerint, Dum Pelagij impietatem, inquit Faultus, nescis refugere, ad Manichæorum dogma pestiferum, qui liberum arbitrium totum denegant te intellige declinare. Et utramque quam huc usque retulimus complexus calumniam, sic libros suos inscribit: Professio fidei adversus eos qui dum per solam voluntatem Dei alios dicunt ad vitam attrahi, alios in merem deprimi; hinc satum cum gentilibus asserunt; unde liberum arbitrium eam Manichæis negant. Nihil enim taxat aliud refutandumque suscipit totis illis libris nisi sententiam Augustini: quamvis calumiosis locutionibus ei sepiissime invidiam & odium apud imperitos creet, quasi vi prædestinationis vel reprobationis homo in mortem peccatumve premeretur. Nimirum ut aliqua aliud oppugnabile videretur, quam Catholicam de prædestinatione & reprobatione sententiam. Videri possunt ea quæ de Pelagianorum querelis contra præuenientem gratiam Augustini fuisse diximus. Nam ut error iste Massiliensium, quo fidei & orationis initium sibi tribuunt, à Pelagianis jam declinantibus mutuo sumptus est, ita & querelæ adversus assertam ab Augustino veritatem.*

Tertia ratio horroris quia desperationem asfert & ignaviam. Causa desperationis triplex; Ignaviæ duplex. Pauca de modo, quo sentiebant solam gratiam operari.

CAPVT XI.

ET ista quidem duæ jam tactæ rationes averlandi illius propositi capitales sunt, ac veluti fontes unde omnes reliquæ querelæ manant. Itaque duplex aliud malum ex eo conueniuntur sequi. Desperationem in peccatoribus sit, & ignaviam in Sanctis. Vtriusque ratio est, quod necesse sit utrumque accidere id quod divinitus præveniendò voluntatem humanam absoluto proposito constitutum est: Frustra itaque laborari adversus id quod nullo conatu sive bene sive male agendo mutari potest. Luculentissime utrumque malum & ejus causæ deducuntur in Epistola Prosperi ad Augustinum: ubi dicunt: *Hoc propositum vocationis & lapsis curam*

A resurgendi adimere & Sanctis occasionem temporis asferre. Causam addunt: *eo quod utraque parte superfluum labor sit, si neque reiectus ulla industria possit intrare, neque electus nulla negligentia possit excidere. Quoquo enim modo se egerint, non posse aliud erga eos quam Deus deservit accidere, & sub incerta spe cursum non posse esse constantem: cum si aliud habeat prædestinantis electio, cassa sit omnium intentio. Et idem inculcantes adjungunt: Removeri itaque industriam tollique virtutes, si Dei constituto humanas præveniat voluntates.*

Porrò quod ad primum illud desperationis malum spectat aliam eamque non minimam causam in illa divinæ voluntatis seu propositi INCERTITVDINE collocant. Neque enim vide-